

Minimální standard odpovědného veřejného zadávání (OVZ) pro dodávky potravin – teze

Minimální standard OVZ pro dodávky potravin bude součástí připravovaného Akčního plánu udržitelného nakupování, který je jedním z implementačních opatření [Národní strategie veřejného nakupování](#), kapitoly 8.3 Environmentálně a sociálně odpovědné veřejné zadávání.

Východiska

Definice udržitelného stravování: „Jako udržitelné stravování můžeme označit formy stravování mající nízkou environmentální zátěž, které přispívají k potravinové a výživové bezpečnosti a zdravému životu generací přítomných i budoucích. Udržitelné stravování vychází z optimálního využití přírodních a lidských zdrojů, přičemž respektuje a pomáhá ochraňovat biodiverzitu a přírodní ekosystémy, je kulturně přijatelné, přístupné, ekonomicky spravedlivé a dostupné a nutričně vyhovující, bezpečné a zdravé“ (FAO 2010).

Veřejné zakázky na dodávky potravin mají potenciál, do značné míry využívaný v řadě zemí Evropské unie, ovlivnit výrobní postupy potravin, tak aby byly šetrnější k životnímu prostředí a zaměřily se i na socioekonomické aspekty, jako je podpora malých a středních podniků, včetně mikropodniků sociálních firem a potažmo rozvoj a zaměstnanost na venkově. Mohou přispět k udržitelným a odolným potravinovým systémům, a to prostřednictvím komplexu požadavků a kritérií hodnocení, které podpoří ekologické zemědělství, sezónní produkci vlastní zeměpisné oblasti České republiky, krátké dodavatelské řetězce a v mezích možnosti i nákupy potravin z blízka a zároveň nebudou trpět výrobní vzorce, při kterých dochází k dětské nebo nucené práci. Mohou také napomoci snížení plýtvání potravinami a ušetřit tím veřejné finance. Prostřednictvím transparentní komunikace veřejné správy, zejména předběžných tržních komunikací a akcí typu Meet the Buyer (poznej svého zadavatele) si mohou vyjasnit zadavatelé s dodavatelem svá očekávání a možnosti ohledně kapacity, četnosti závozů, velikosti balení apod. Soubor minimálních standardů OVZ pro dodávky potravin se může stát jasným signálem zájmu veřejné správy o environmentálně a sociálně udržitelné potraviny a posílit důvěryhodnost veřejných nákupů, přičemž jejich prostřednictvím veřejná správa zároveň obdrží tzv. value for money (hodnotu za peníze pro společnost).

Cíle:

- environmentálně a sociálně udržitelné nákupy veřejné správy
- veřejná správa svou kupní silou přispívá k udržitelným potravinovým systémům
- veřejná správa jde svými udržitelnými nákupy příkladem

Vysvětlení použitých zkratk:

OVZ = odpovědné veřejné zadávání

ZZVZ = Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

GPP kritéria = Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU

KDŘ = krátký dodavatelský řetězec

Závazné minimální standardy OVZ pro dodávky potravin:

Potraviny pocházející z ekologického zemědělství (biopotraviny)

- minimální podíl potravin pocházejících z ekologického zemědělství (biopotravin) vyjádřený jako **5 % finančního objemu podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek**
- *výhled v delším časovém horizontu pro zvýšení minimálního podílu potravin pocházejících z ekologického zemědělství (biopotravin): 10 % finančního objemu podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek od roku 2030*
 - vyrobené v souladu s požadavky nařízení (EU) č. 2018/848, o ekologické produkci a o označování ekologických produktů, ve znění pozdějších změn a doplňků a zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
 - požadavek je i součástí GPP kritérií Evropské komise
 - požadavek je štítkem ve smyslu § 94 ZZVZ
 - prokázání: logo CZ nebo EU na obale spolu s kódem kontrolní organizace, případně certifikát

CZ-BIO-002
Zemědělská produkce
EU/mimo EU

Sezónní produkce (ovoce a zelenina)

- minimální podíl sezónního ovoce a zeleniny dle ročního období v souladu se sezónním kalendářem Ministerstva zemědělství: [Období sklizně a doba skladování ovoce a zeleniny | eAGRI](#) činí:
 - v měsících **prosinec - květen** **x %** (tbs.) finančního objemu podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek z objemu všech dodávek ovoce a zeleniny
 - v měsících **červen - listopad** **y %** (tbs.) finančního objemu podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek z objemu všech dodávek ovoce a zeleniny
- požadavek je i součástí GPP kritérií Evropské komise

Výrobky ze spravedlivého a etického obchodu (Fairtrade)

- výrobky ze spravedlivého a etického obchodu: minimálně káva a kakao vyrobené v souladu se standardy Fairtrade International
 - výrobky zaručují dodržení Úmluv mezinárodní organizace práce v souladu s č. 18 odst. 2 a Přílohou X směrnice 2014/24/EU (souvislost s rozhodnutím ESD ve věci Tim SpA C-395/18 z 30. 1. 2020), tedy vyloučení např. nucené práce, dětské práce apod.
 - požadavek je i součástí GPP kritérií Evropské komise
 - požadavek je štítkem ve smyslu § 94 ZZVZ
 - prokázání: logo Fairtrade® na obale

případně certifikát nebo prokázáním členství ve Světové fairtradové organizaci, angl. World Fair Trade Organisation (vyhledat členy lze zde: [Members Archive - World Fair Trade Organization \(wfto.com\)](https://www.wfto.com)¹⁾)

Podmínky chovu hospodářských zvířat (welfare)

- vyloučení všech vajec nosnic z klecového chovu označených kódem 3
- požadavek je i součástí GPP kritérií Evropské komise
- zákaz klecového chovu nosnic v České republice: § 12h zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (přijatý novelou tohoto zákona č. 501/2020 Sb.) s účinností od 1. ledna 2027: *Zakazuje se klecový chov nosnic, včetně chovu v obohacených klecových systémech*²⁶⁾.
²⁶⁾ Čl. 6 směrnice Rady 1999/74/ES ze dne 19. července 1999, kterou se stanoví minimální požadavky na ochranu nosnic.
- jedná se o vyloučení všech vajec nosnic z klecového chovu, tedy jak z tuzemské produkce, tak EU a třetích zemí
- prokázání: označení vajec jiným kódem než kódem 3

Tipy nad rámec závazných standardů:

- **častější zařazení pokrmů bez masa²** nebo pokrmů čistě rostlinného původu v souladu s nutričními normami pro daný stravovací provoz / stravníky
 - častější zařazení nesladkých, nutričně plnohodnotných pokrmů bez masa nebo pokrmů čistě rostlinného původu v týdenním menu
 - pokud je několik pokrmů na výběr: alespoň jeden nesladký, nutričně plnohodnotný pokrm bez masa nebo pokrm čistě rostlinného původu denně
 - požadavek je i součástí GPP kritérií Evropské komise
- **snížení plýtvání potravinami:** opatření ke snížení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadů (viz checklist v příloze: Zamezení plýtvání potravinami_checklist)
- nad rámec povinného podílu: **v kritériích hodnocení zvýhodnit poskytnutí dalších potravin pocházejících z ekologického zemědělství (biopotravin)**
- hodnocení: **koncepce logistiky, včetně zvýhodnění potravin z blízka v kritériích hodnocení a nebo požadavek na potraviny z krátkého dodavatelského řetězce**
 - socioekonomický aspekt: podpora MSP, včetně mikropodniků, rozvoj a zaměstnanost na venkově, čerstvá produkce
 - využití konceptu KDR obsaženého v čl. 11 Nařízení Komise (EU) č. 807/2014³, který se týká podpory pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj

¹ členové WFTO jsou uvedeni abecedně nebo je lze vyhledat po zadání názvu do „search member“

² Produkce masa a potravin živočišného původu je spojena s větším množstvím skleníkových plynů, viz např. [Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů \(faktaoklimatu.cz\)](#), včetně informací „Co znamenají jednotlivé sektory“

³ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 807/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a kterým se zavádějí přechodná ustanovení

venkova: Krátký dodavatelský řetězec zahrnuje žádného nebo nejvýš 1 zprostředkovatele mezi zemědělcem a spotřebitelem.

- požadavek / zvýhodnění v kritériích hodnocení: **dodávky určitých potravin sociálním podnikem**
 - splňujícím rozpoznávací znaky sociálního podniku v souladu s výzvami ESF (WISE)
 - do budoucna v souladu se zákonem o sociálním podnikání (po jeho přijetí Parlamentem ČR)
- nad rámec povinného požadavku ve vztahu k vejším: **požadavek na vejce nosnic z volného výběhu označené kódem 1 nebo vejce z ekologického zemědělství (BIO) označené kódem 0**
- nad rámec povinného požadavku na sezónní produkci: požadavek na **čerstvou sezónní produkci** (vybraná zelenina a ovoce dodávaná do 3 dnů od sklizně)
- **snížení množství obalových materiálů**: nákup čerstvých potravin, nebalených potravin, vyloučení jednorazových balení, vratné obaly atd.